

kun være, fordi det ærede Medlem Hr. Chr. Hansen kun i 8 Aar har beskæftiget sig med dansk Teater og har begravet sig i det kongelige Teaters Kælder og dens Garderobe og ikke før har gaaet i Teater, at han kan være ubekendt med dette Forhold. Nej, mange Steder rundt omkring i Verden er jo Fornylelsen af Teatret kommet fra private Foretagender; og at disse har haft lige saa stor og maaske større Betydning i visse Perioder end Statsteatrene, er ganske givet.

Med andre Ord, jeg maa give alle dem Ret, som siger, at Problemet ved det kongelige Teater hænger sammen med, at det bestaar, og at det bestaar paa den ganske særlige Maade, at det har bestaaet i over 200 Aar, og at dets Oprindelse er knyttet til en af de største Epoker i dansk Historie og dansk Kulturliv, nemlig Holbergs Fremtræden, at det er ham, der har givet Teatret Navn, og at de Komedier, som han har skrevet, og som mange i Verden gerne vilde annektere, blev samlet af ham under Titelen „Den danske Skueplads“. Denne Omstændighed, at vi har et Teater af denne Art, giver os et særligt Problem, naar vi staar overfor Diskussioner om Teatervæsen og Statsteatervæsen her i Danmark.

Oprindelig var det jo et rent Skuespilhus for det talte Ord. Efterhaanden blev det det ogsaa for det sunge Ord i saadanne Syngestykker, hvor Skuespillere med ikke meget store Stemmer tillige kunde synge. Senere kom der, da det var et Enevoldsteater, tillige en Ballet til som en Forlystelse, som enevældige Konger og som de rige altid har glædet sig over; og saa udviklede det sig langsomt til tillige at blive et virkeligt, stort Operahus, idet Kravet til Musik voksede. Paa den Maade fik man til sidst det ejendommelige Teater, som vel har sit Sidestykke et eller andet Sted i Verden, men ikke i denne Stil og med denne Tradition, at det er tre Kunstarter, samlede i dette Skuespilhus. Og at dette skaber et ganske ejendommeligt Skuespilhus af en ganske særlig Værdi, kan der ikke være nogen Tvivl om. At der f. Eks. i Operaer her i Danmark spilles bedre Komedie end i de fleste andre Operaer i Verden, med andre Ord, at det foruden at være Sangere tillige er Skuespillere og Kunstnere, der fremstiller Operaens Mennesker, tror jeg læf, man vil faa Øje paa. Og det hænger sammen med, at de arbejder sammen i samme Hus, der kommer et vist Fællesskab, et vist fælles kunstnerisk Syn, som præger det hele.

Men Skuespillet, det talte Ord, er det oprindelige. Naar jeg siger dette, vil jeg ikke paa nogen Maade forklejne de andre Kunstarter. Jeg vil her gerne gentage, hvad jeg udtalte ved en tidligere Teaterdiskussion i dette høje Ting for mange, mange Aar siden nede i den gamle Kaserne i Fredericia-gade, hvor vi havde det saa rart sammen, at nogle af Operaerne har formaaet i højere Grad at bevare sig og bevare en vis Kunst- art end det skrevne Skuespil. Lad mig nævne tre Operaer, saa vil man se, hvilken national og kulturel Værdi der kan være i disse. Hartmanns og H. C. Andersens „Liden Kirsten“ har holdt sig langt bedre end Hertz' Romantik og vil holde sig bedre end Heiberg. Richardt's og Heises „Drot og Marsk“ har bragt Hauchs Tragedie ud af Erindringen, og i Virkeligheden har det Billede af en historisk Episode i Danmarks Tilværelse, som her er givet i Toner og Ord af Digter og Komponist, holdt sig bedre og kraftigere end meget af Oehlschlägers Patos. Og endelig for den nyere Tid Carl Nielsens og Vilhelm Andersens „Maskerade“ over Holbergske Motiver; hvilken Fornylelse har det ikke givet af en Del af Holbergs Komedier! „Maskerade“ i sig selv hører ikke til de udødelige af hans komiske Værker, men en vis Side af hans Kunst har faaet en Fornylelse igennem denne Samvirken mellem Toner og Ordet. Med andre Ord, at Operaen og Musikken har sin Mission og sin Kulturværdi, det er der ingen Tvivl om, men jeg gentager: Det talte Ord er det oprindelige paa den danske Skueplads.

Naar man saa endelig kommer til Balletten, maa man for det første minde om, at den har været en Kunst til Fornøjelse for de store, saaledes er den opstaaet i den Form, hvori den fremviste sig paa Teatret. Dernæst kan man heller ikke nægte, at den har en Evne til at give det lyse og det festlige et Udtryk, som undertiden kan rive Folk med siglige saa stærkt som noget andet kunstnerisk Udtryk. Heller ikke kan man, naar man tænker paa Samvirkningen i dette Hus, glemme, at udgaaet fra Balletten er, for at nævne tre Perioder, Fru Johanne Luise Heiberg, Fru Betty Hennings og Fru Clara Pontoppidan. Alle er de udgaaet fra Balletten; og noget i deres Kunst beror paa den Skole, de fik i Balletten. Med andre Ord, ser vi paa Helheden, forstaar vi, at der er skabt noget ejendommeligt ved de tre Kunstarters Sammenspil, men jeg gentager: Det oprindelige er det talte Ord.

Jeg vil gerne med denne korte Indledning have sagt, at det, der findes i det kongelige Teater, hvad enten det er i Ned-